

$$\sup_{f \in W^r H_1^\omega} \|f - A_n(f)\|_\infty = \sup_{f \in H_1^\omega} \int_0^\pi f(t) G_{r-1}(A_n, t) dt. \quad (3)$$

Таким образом, доказательство теоремы сводится к вычислению величины $\sup_{f \in H_1^\omega} \int_0^\pi f(t) G_{r-1}(A_n, t) dt$. Положим $k = r/2 - 2$, тогда $G_{r-1}^{(2k+1)}(A_n, t) = G_{r-1}^{(r-3)}(A_n, t) = G_2(A_n, t)$, следовательно, в силу леммы 1 при любом четном $r \geq 6$ функция $G_{r-1}(A_n, t)$ удовлетворяет условиям теоремы А. Применяя теорему А к правой части (3), получаем (1). Теорема полностью доказана.

Выводы

В настоящей работе найдена погрешность приближения класса $W^r H_1^\omega$ линейными положительными полиномиальными операторами при любом четном $r \geq 6$ и любом выпуклом модуле непрерывности $\omega(t)$. При каждом $r \in N$ решение такой

задачи сводится к вычислению величины $\sup_{f \in H_1^\omega} \int_0^\pi f(t) G_{r-1}(A_n, t) dt$, где функция

$G_{r-1}(A_n, t)$ определяется ядром оператора. При этом при чётных r отсутствие симметрии функции $G_{r-1}(A_n, t)$ значительно усложняет задачу. В настоящее время автором получено обобщение теоремы А на случай $k = 0$, что позволяет доказать теорему 1 при $r = 4$.

ЛИТЕРАТУРА

1. Доронин В. Г., Лигун А. А. О точном решении некоторых экстремальных задач на классах функций, определяемых интегральным модулем непрерывности // Докл. АН СССР.–1980.–251, №1.– С. 16–19.
2. Дерец Е. В. О приближении некоторых классов периодических дифференцируемых функций линейными положительными полиномиальными операторами // Системні технології. Регіональний міжвузівський збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 20–24.
3. Дерец Е. В. О точном решении некоторых экстремальных задач на классах функций, определенных мажорантой интегрального модуля непрерывности // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Математика. –2010.– №6/1.–Т. 18 – С. 102–109.

Поступила в редакцию 22.02.2013

УДК 517.5

ДАВИДЧИК А. Н. к.т.н., доцент

Днепродзержинский государственный технический университет

О ПРИБЛИЖЕНИИ ФУНКЦИЙ ДВУХ ПЕРЕМЕННЫХ

Введение. Задачи приближения классов функций состоят в исследовании величин $E(\aleph, M_n) \underset{f \in \aleph}{\sup} E(f, M_n)$ (1)

или величина

$$\sup_{f \in \mathbb{N}} \|f - L_n(f)\|, \quad (2)$$

где \mathbb{N} – класс функцій, обладаючих заразе известними нам своїствами (непреривність, обмеженість якого-то производної і др.).

Важні результати в цьому напрямлений були отримані С.Н. Бернштейном, а потім Д. Джексоном, які для певного випадку, коли $M_n = T_n$ ($M_n = P_n$) і $\mathbb{N} = W_\infty^r$ ($\mathbb{N} = W_\infty^r[0,1]$) або $\mathbb{N} = \bar{W}_\infty^r$ знайшли порядки зменшення по n величин (1) і (2) (величину для деяких конкретних методів).

Це напрямлення, т.е. обчислення порядків по n величин (1) і (2), в наступному було розвинуте Вале-Пуссеном, Л.Фейером, С.Б. Стечкиним, С.А. Теляковським і іншими.

Так як побудування многочлена найкращого приближення (точніше розв'язання задачі (1)) можливе лише в крайньо редких випадках, то важливу роль виконують методи, для яких приближаючі функції будується здебільшого просто і забезпечують достатньо хорошу ступінь приближення.

Вперше цю задачу строго сформулював А.Н. Колмогоров і заключається вона в наступному:

Пусть вказано метод приближення $L_n(f)$, який відповідає кожній функції $f \in \mathbb{N}$ деякий многочлен $L_n(f, x)$ порядка $\leq n$. Треба визначити точно чи асимптотично точно величину

$$\varepsilon(\mathbb{N}, L_n, x) = \sup_{f \in \mathbb{N}} |f(x) - L_n(f, x)|, \quad (3)$$

чи величину

$$\varepsilon(\mathbb{N}, L_n)_p = \sup_{f \in \mathbb{N}} \|f(x) - L_n(f)\|_p, \quad (4)$$

які є мірою приближення на класі \mathbb{N} .

Перший результат в цьому напрямлення був отриманий А.Н. Колмогоровим. Він встановив, що

$$\sup_{f \in W_\infty^r} \|f - S_n(f)\|_\infty = \frac{4 \ln n}{\pi^2 n^r} + O\left(\frac{1}{n^r}\right), \quad (5)$$

де $S_n(f, x)$ – частні суми ряду Фурье функції $f(x)$.

С.М. Нікольський обобщив цей результат на класи $W^r H_\omega$. Позже для різних методів асимптотики величин знаходили Б. Надь, С.Б. Стечкин, С.А. Теляковський, В.К. Дзядук, А.І. Степанець і інші.

Постановка задачі. Пусть $f(x, y) \in C_{2\pi, 2\pi}$ – клас непреривних, 2π – періодических функцій по кожній змінній з нормою

$$\|f\| = \max_{x, y} |f(x, y)|.$$

$$\sigma_{n,n}(f; x, y) = \frac{1}{4\pi^2 n^2} \int_{-\pi}^{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(x+u, y+v) U_{nn}(u, v) du dv \quad (6)$$

– сума Фейера, де

$$U_{n,n}(u,v) = U_n(u) \cdot U_n(v) = \left(\frac{\sin \frac{n}{2} u}{\sin \frac{u}{2}} \right)^2 \cdot \left(\frac{\sin \frac{n}{2} v}{\sin \frac{v}{2}} \right)^2, \quad n = 1, 2, 3. \quad (7)$$

Положим

$$\alpha_n = \frac{\gamma \ln(n + \alpha)}{n}.$$

Рассмотрим величину

$$\chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) = \sup_{\substack{f \in C_{2\pi, 2\pi} \\ f \neq \text{const}}} \frac{\|f(x, y) - \sigma_{n,n}(f; x, y)\|}{\omega(f; \alpha_n, \alpha_n)} \quad (8)$$

где

$$\omega(f; \alpha, \beta) = \sup_{\substack{|x_1 - x_2| < \alpha \\ |y_1 - y_2| < \beta}} |f(x_1, y_1) - f(x_2, y_2)| \quad (9)$$

Результаты работы. Докажем следующее утверждение.

Имеет место асимптотическое равенство

$$\chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) = 1 + \frac{4}{\pi \gamma} - \frac{4 \ln(\gamma \ln(n + \alpha))}{\pi \gamma \ln(n + \alpha)} + o\left(\frac{1}{\ln n}\right) \quad (10)$$

Доказательство. Известно, что

$$\chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) = \frac{1}{\pi^2 n^2} \int_0^\pi \int_0^\pi f_{n,n}(x, y) U_n(x) \cdot U_n(y) dx dy \quad (11)$$

$$f(x, y) = \begin{cases} \kappa, & \kappa \alpha_n \leq x \leq (\kappa + 1) \alpha_n, \quad 0 < y < x \\ & \kappa \alpha_n < y < (\kappa + 1) \alpha_n, \quad 0 < x < y \\ & \kappa = 0, 1, 2, \dots, n_0 \\ \left[\frac{\pi}{\alpha_n} \right], & (n_0 + 1) \alpha_n \leq x \leq \pi, \quad 0 < y < x \\ & (n_0 + 1) \alpha_n \leq y \leq \pi, \quad 0 < x < y \end{cases} \quad (12)$$

$$n_0 = \left[\frac{\pi}{\alpha_n} \right] - 1$$

Проведя некоторые преобразования

$$\begin{aligned} \chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) &= \frac{1}{\pi n} \int_0^\pi \left[1 + \frac{y}{\alpha_n} \right] U_n(y) dy + \\ &+ \frac{1}{\pi^2 n^2} \sum_{\kappa=0}^{n_0} \int_{\kappa \alpha_n}^{(\kappa+1) \alpha_n} U_n(y) dy \cdot \sum_{l=\kappa+1}^{n_0+1} \int_{l \alpha_n}^{\pi} U_n(x) dx = J'_n J''_n \end{aligned} \quad (13)$$

К сумме J''_n применим преобразование Абеля

$$J''_n = \frac{1}{\pi n} \sum_{\kappa=1}^{n_0+1} a_\kappa - \frac{1}{\pi^2 n^2} \sum_{\kappa=1}^{n_0+1} a_\kappa^2$$

где

$$a_{\kappa} = \frac{\pi}{\kappa \alpha_n} \int_{\kappa \alpha_n}^{\frac{\pi}{2}} U_n(z) dz$$

и учитывая, что

$$a_{\kappa} = \int_{\kappa \alpha_n}^{\frac{\pi}{2}} (1 - \cos 2nz) \frac{dz}{\sin^2 z} = \frac{2n}{\kappa \gamma \ln(n + \alpha)} + \xi(n)$$

и

$$|\xi(n)| < \frac{2\pi n}{\kappa^2 \gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + 1,4$$

из соотношений получим

$$\begin{aligned} J''_n &< \frac{1}{\pi n} \sum_{\kappa=1}^{n_0+1} \left(\frac{2n}{\kappa \gamma \ln(n + \alpha)} + \frac{2\pi n}{\kappa^2 \gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + 1,4 \right) & (14) \\ &< \frac{2n}{\pi \gamma \ln(n + \alpha)} \sum_{\kappa=1}^{n_0+1} \frac{1}{\kappa} + \frac{2,5}{\gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + \frac{1,4}{\gamma \ln(n + \alpha)} < \\ &< \frac{2n}{\pi \gamma \ln(n + \alpha)} \left(\ln(n_0 + 1) + C + \frac{1}{2n} \right) + \frac{2,5}{\gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + \frac{1,4}{\gamma \ln(n + \alpha)} < \\ &< \frac{2n}{\pi \gamma \ln(n + \alpha)} + \frac{5}{\gamma \ln(n + \alpha)} \frac{2,5}{\gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + \frac{1}{\pi \gamma n \ln(n + \alpha)}, & (15) \end{aligned}$$

где C – постоянная Эйлера, $C \approx 0,577$.

Причем

$$\lim_{n \rightarrow \infty} J''_n = \frac{2}{\pi \gamma}$$

Величина J'_n оценена в

Учитывая теперь соотношение, получим

$$\begin{aligned} \chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) &< 1 + \frac{4}{\gamma \pi} - \frac{4 \ln(\gamma \ln(n + \alpha))}{\gamma \pi \ln(n + \alpha)} + \\ &+ \frac{7}{\gamma \ln(n + \alpha)} + \frac{4,5}{\gamma^2 \ln^2(n + \alpha)} + \frac{1}{n \pi \gamma \ln(n + \alpha)} & (16) \end{aligned}$$

и

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \chi(\sigma_{n,n}, \alpha_n) = 1 + \frac{4}{\pi \gamma}$$

Теорема доказана.

Выводы. Полученные асимптотически точные константы Джексона при приближении функции двух переменных сумма Фейера.

ЛИТЕРАТУРА

- Коровкин П.П. Об одном асимптотическом свойстве суммирования рядов Фурье и о наилучшем приближении функций класса L^2 линейными положительными операторами. – УМН, 1958, т.13, №6(84), С. 99–103.

2. Коровкин П.П., Асимптотические свойства положительных методов суммирования рядов Фурье. – УМН, 1960, т.15, №1(19), С. 207–212.
3. Коровкин П.П. Линейные операторы и теория приближения. – М.: Физматгиз, 1959. – 211 с.
4. Баскаков В.А. О порядке приближения дифференцируемых функций линейными положительными операторами. – В сб.: Теория приближения функций, Труды Международной конференции по теории приближения функций, Калуга 1975, С. 28–31.
5. Баскаков В.А., Теляковский С.А. О приближении дифференцируемых функций суммами Фейера. – Мат. заметки, 1982, т.32, вып. 2, С. 129–141.
6. Лигун А.А. О точных константах приближения дифференцируемых периодических функций. – Мат. заметки, 1973, т.14, №1, С. 21–30.

Поступила в редколлегию 22.02.2013

УДК 539.375 : 622.35

ЛУГОВИЙ П.З., д.т.н., професор, гол.н.с.
ПРОКОПЕНКО Н.Я. к. т. н., ст.н.с.
ГОЛОВКО К.Г., к. фіз.-мат. н., н. с.

Інститут механіки ім. С.П. Тимошенка НАН України

МОДЕЛЮВАННЯ ДІЇ НАВАНТАЖУВАЛЬНОГО КЛИНОВОГО ЕЛЕМЕНТУ УДАРНОГО МЕХАНІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ

Вступ. Не зважаючи на позитивні сторони вибухової відбійки блоків і руйнування негабаритів, питома вага технологій видобутку каменю з використанням механічних засобів зростає, що зумовлено наступними недоліками вибухової технології: вибух в значній мірі порушує монолітність породи, що приводить до зменшення виходу готової продукції з 1м³ блоку, особливо при виготовленні тонких плит; вибухова технологія відноситься до процесів підвищеної небезпеки; обов'язкова наявність спеціально підготовлених кадрів для проведення вибухових робіт; зупинка роботи кар'єру для виводу людей і механізмів з небезпечної зони, що призводить до втрат робочого часу. Тому поширюється застосування буроклинового механічного обладнання, яке створює ударні навантаження на шпури при розколу негабаритів та видобутку кам'яних блоків [1]. З допомогою експериментального моделювання проведемо дослідження способів керування динамічними навантаженнями шпурів з допомогою ударних клинових елементів.

Експериментальна методика. В якості клинового елементу використаємо стальний циліндр 1 з конічною заточкою в 13°25' на торці (Рис. 1). Циліндр 1 конічним торцем жорстко закріплюється в отворі діаметром d = 0,016м перпендикулярно до пластини з органічного скла 2 [2]. В цьому випадку навантажувальний клиновий елемент 1 виконує роль віссесиметричного клину, кут конусності якого $\alpha = 13^{\circ}25'$.

На елемент 1 в якості направляючої одівається тонка алюмінієва циліндрична трубка 3. Завдяки цій направляючій можна створювати ударні навантаження на торець клинового елементу 1 паралельно до його вісі. Ударні віссесиметричні навантаження створювалися з допомогою скидання по направляючій 3 стального циліндра вагою t₁ = 0,145кг. На відстані 0,020м від центра отвору по радіальній лінії відколу був наклеєний тензорезистор марки КТД 7Б для реєстрації радіальних деформацій ε_r^o в часові. Сигнал від нього подавався на один із променів двохпроменевого осцилографа з пам'яттю GDS